

Warszawa 29.04.2023r.

Profesor Maria Cieślak (1933 – 2023)

Pożegnanie

Żegnam dziś Profesor Marię Cieślak w imieniu własnym, w imieniu kierownictwa Instytutu Statystyki i Demografii Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie – dr hab. Agnieszki Chłoń-Domińczak, prof. SGH, i dr hab. Pawła Strzeleckiego, prof. SGH, oraz pracowników Instytutu.

Współpraca Instytutu Statystyki i Demografii (ISiD) z zespołem Profesor Marii Cieślak sięga lat 1980-tych. Wówczas Instytut koordynował krajowe badania demograficzne, w których uczestniczyli pracownicy Zakładu Teorii Prognoz i Demografii (1974 – 1981), a potem Katedry Prognoz i Analiz Gospodarczych (1981–1998), którymi kierowała. Znana już wówczas jako redaktorka naukowa i współautorka podręcznika „Demografia: metody analizy i prognozowania” (1982), Profesor zajmowała się wraz z zespołem koncepcjami rozwoju demograficznego i jego analizami w powiązaniu z rozwojem ekonomicznym, a także prognozowaniem demograficznym. Wyniki badań zespołu zostały opublikowane w monografii *Rozwój demograficzny Polski - analiza i prognozowanie* (1990). W tym czasie ukazała się książka Nico W. Keilmana „Uncertainty in national population forecasting: issues, backgrounds, analyses, recommendations” (1990). Wraz z autorem pracy dyskutowaliśmy ją na seminarium we Wrocławiu, a recenzja książki napisana przez Profesor ukazała się w 1992 r. w *Studiach Demograficznych*. W latach następnych zainteresowania naukowe Profesor skupiły się wokół zagadnień prognozowania gospodarczego, a jej podejście do prognozowania doprowadziło do stworzenia autorskiej Szkoły Naukowej Prognozowania.

Z wiedzy i autorytetu naukowego Profesor Marii Cieślak korzystaliśmy szeroko w Instytucie – opiniowała publikacje pracowników Instytutu, wielokrotnie była powoływana na recenzentkę w postępowaniach związanych z uzyskiwaniem kolejnych stopni i tytułów naukowych przez pracowników. Jej wnikliwe recenzje, konstruktywna krytyka i rozległa perspektywa naukowa inspirowały do refleksji i były niejednokrotnie wskazaniemi w dalszych badaniach. Należałam do tego grona – Profesor była recenzentką w moim postępowaniu habilitacyjnym (1995) oraz w procedurze związanej z uzyskaniem tytułu profesora (2006). Jej obecność w mojej biografii zawodowej miała wielkie znaczenie dla ukształtowania mnie jako pracownika naukowego, pojmowania społecznej misji i odpowiedzialności tego zawodu. Kontakty zawodowe na forum Komitetu Nauk Demograficznych PAN i Studiów Demograficznych, czy w ramach innych działań na rzecz środowiska naukowego badaczy procesów ludnościowych, zbliżyły nas – jestem zaszczycona przyjaźnią, którą mnie Profesor obdarowała.

Profesor Maria Cieślak uczestniczyła w konferencjach naukowych organizowanych przez ISiD, a także w ważnych dla Instytutu wydarzeniach okolicznościowych – w 2000 r. w jubileuszu 50-

lecia pracy zawodowej prof. Jerzego Z. Holzera, twórcy ISiD i jego wieloletniego dyrektora, czy obchodach 30-lecia Instytutu w 2008 r. Towarzyszyła w smutku, gdy niespodziewanie w 2001 r. zmarł prof. J. Z. Holzer, pisząc wspomnienie o nim do Studiów Demograficznych (SD 1/2002).

Jestem Jej ogromnie wdzięczna za laudację, którą wygłosiła na moim jubileuszu w czerwcu 2017 r. (SD 2/2017). Z tego tekstu skorzystam, by powiedzieć kim Profesor dla nas była i pozostanie. Na pytanie, po co nam uczeni, Profesor odpowiada „*by pomóc w rozumieniu świata*”. Ale „*To, czy wykorzystamy wyniki ich dociekań i jak je wykorzystamy, zależy od jakości społeczeństwa*.” Odwołując się do koncepcji kapitału społecznego, określa rolę uczonych w jego tworzeniu. Mają oni „*szczególne zobowiązania wobec jednostki, społeczeństwa i państwa. Te zobowiązania dotyczą efektywnościowych, aksjologicznych i powierniczych aspektów ich działań i zachowań. Głównym motywem działania uczonych jest niesienie dobra, nie zaś korzyści materialne przekraczające zwyczajne potrzeby osobiste jak i te wynikające z pracy*”.

Profesor Maria Cieślak czyniła dobro i dzieliła się nim. Swoją postawą i działaniami uczyła nas, jak godzić korzyści indywidualne z dobrem wspólnym. Jej troska o współpracowników, życzliwość i otwartość na innych, z jednoczesną dbałością o standardy pracy naukowej i przestrzeganie zasad etyki to wzorzec, który nam przekazała i który z nami pozostanie.

W naszych wspólnych rozmowach w ostatnich latach nasilał się niepokój o stan nauki i środowiska naukowego w Polsce, bolała nad erozją kapitału społecznego w kraju. Profesor służyła nam swą wiedzą i radą w obecnej trudnej kadencji Komitetu Nauk Demograficznych PAN (2020-2023).

Głębokiemu żalowi z powodu odejścia Profesor Marii Cieślak towarzyszy wdzięczność za Jej obecność w naszych indywidualnych biografiach zawodowych i historii Instytutu Statystyki i Demografii SGH, a także za wspólne działania na rzecz środowiska naukowego w Polsce, w tym zwłaszcza środowiska demografów i statystyków.

Sposób bycia Profesor, jej uroda, elegancja i dowcip czyniły z Niej ‘pierwszą damę demografii’ – tak z prof. Janiną Józwiak nazywałyśmy Ją w naszych rozmowach. Nie znam nikogo, kto by z taką gracją jak Ona palił papierosy. Pozostanie w mej pamięci uczoną o ogromnym uroku osobistym, która obdarowała nas swą wiedzą, mądrością i dobrocią. W ostatniej wymianie korespondencji z okazji Wielkanocy 2023 Profesor życzyła „*Dużo słońca w całym mieście, także w sercu, wiary, że zwyciężymy*” i z tym Jej przekazem zostaję, choć tak bardzo boli Jej odejście.

W imieniu kierownictwa Instytutu Statystyki i Demografii SGH i jego pracowników, do których jeszcze się zaliczam, składam głębokie wyrazy żalu i współczucia Rodzinie Profesor Marii Cieślak, Jej współpracownikom i wychowankom oraz kierownictwu i całej społeczności akademickiej Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

**Prof. Irena E. Kotowska, emerytowana profesor w Instytucie Statystyki i Demografii SGH
Honorowa Przewodnicząca Komitetu Nauk Demograficznych PAN**

Poznań, 29 kwietnia 2022 roku

Pan
prof. dr hab. Andrzej Kaleta
Rektor
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

Magnificencjo, Szanowny Panie Rektorze,

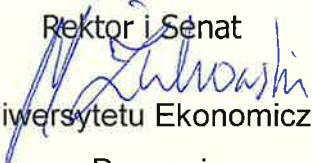
z wielkim żalem przyjęliśmy wiadomość o śmierci

śp. Profesor Marii Cieślak

Z odejściem Pani Profesor polska nauka i społeczność akademicka całego kraju poniosły niepowetowaną stratę. W osobie Pani Profesor Społeczność Akademicka Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu utraciła wielce zasłużonego i cenionego Współpracownika, Naukowca oddanego sprawom Wspólnoty Uniwersyteckiej, wrażliwego na kwestie społeczne.

Profesor Maria Cieślak, była powszechnie znaną i niezwykle cenioną w Polsce badaczką problematyki ludnościowej, jest twórczynią Naukowej Szkoły Prognozowania. Była wybitną Wychowawczynią wielu pokoleń studentów, doktorantów i pracowników nauki. Pamięć o Niej pozostanie na zawsze wśród nas. Pogodne usposobienie Profesor Cieślak, Jej wrażliwość na problemy każdego człowieka, a w szczególności młodzieży oraz niezwykła życzliwość łączyła pokolenia, wpisując się w problematykę prowadzonych przez Nią badań.

W imieniu własnym oraz całej społeczności Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, przekazuję na ręce Pana Rektora wyrazy szczerego współczucia z powodu tak bolesnej straty. Wyrazy najgłębszego współczucia przekazujemy Rodzinie Pani Profesor.

Rektor i Senat

Uniwersytetu Ekonomicznego
w Poznaniu

Rektor
Uniwersytet Ekonomiczny
al. Niepodległości 10,
61-875 Poznań
tel. + 48 61 856 93 61

NIP: 777-00-05-497
REGON 00000-1525

Poznań-Warszawa, 29.04.2023

Profesor Andrzej Kaleta
Rektor
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

Szanowny Panie Rektorze,

z wielkim smutkiem dowiedzieliśmy się o śmierci Profesor Marii Cieślak, emerytowanej profesor Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Członkini Komitetu Nauk Demograficznych PAN oraz Komitetu Statystyki i Ekonometrii PAN w wielu kadencjach.

Odeszła Osoba darzona ogromnym szacunkiem i sympatią w środowisku akademickim w Polsce. Bardzo lubiana Pani Profesor, powszechnie ceniona o ogromnej wiedzy i niekwestionowanym autorytecie naukowym i moralnym, przez wiele lat kształtowała rozwój kolejnych pokoleń demografów i statystyków. Jej dbałość o standardy pracy naukowej i przestrzeganie zasad etyki wraz z życzliwością i otwartością w kontaktach nie tylko zawodowych są dla nas wzorcem, którym kierowaliśmy się w działaniach Komitetu Nauk Demograficznych PAN, do którego będziemy się odwoływać w przyszłości. Wnikliwość i doświadczenie Pani Profesor pomagały nam także w ostatnich latach, tak trudnych nie tylko dla środowiska naukowego.

Profesor Maria Cieślak była obecna w biografiach naukowych wielu z nas. Osobiście wiele Jej zawdzięczam. Profesor miała wyjątkowy wpływ na moją karierę naukową, pamiętam spotkania w ramach tzw. problemów węzłowych, dziękuję za Jej aktywność na rzecz integracji i rozwoju środowiska demografów w Polsce, motywację do aktywnej dyskusji w ważnych dla problemów ludności kwestiach. Pani Profesor była osobistością nadającą szczególny charakter spotkaniom w których uczestniczyła, posiedzeniom Komitetu Nauk Demograficznych PAN czy tzw. konferencjom zakopiańskim, błyszczała specyficznym humorem i niebanalną mądrością wypowiedzi, wyjątkową trafnością uwag i spostrzeżeń, co niejednokrotnie wprawiało nas w zakłopotanie. W środowisku poznańskim, z którego się wywodzę czuliśmy przed Panią Profesor ogromny respekt, ale łączyła nas przyjaźń.

Wielkiemu smutkowi związanemu z poczuciem utraty towarzyszy wdzięczność. Jesteśmy głęboko wdzięczni Pani Profesor za Jej wkład w rozwój badań demograficznych w Polsce, prognozowania demograficznego i gospodarczego, rozwój nauk ekonomicznych i społecznych. Dziękujemy za odwagę i oddanie w działaniach na rzecz rozwoju nauki, instytucji naukowych i społeczności badaczy, za przykład odpowiedzialnej i zaangażowanej obecności w życiu publicznym. Dziękujemy za możliwość odwoływania się do życia i aktywności Pani Profesor – jako Uczzonej zatroskanej o wolność nauki i jej rozwój, jako Obywatela zatroskanego o Polskę.

W imieniu własnym oraz Komitetu Nauk Demograficznych Polskiej Akademii Nauk składam szczerze kondolencje społeczności akademickiej Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, wszystkim bliskim współpracownikom prof. Marii Cieślak - prof. Joannie Krupowicz oraz prof. Ireneuszowi Kuropce. Szczególne wyrazy współczucia kieruję do Rodziny i Bliskich Pani Profesor.

Elżbieta Gołata,

Przewodnicząca Komitetu Nauk Demograficznych PAN